

VASÁRNAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS MEZŐGAZDASÁGI KÉPES HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, V., BÁTHORY-UTCA 24. SZÁM.
(„Falu” Magyar Gazda és Földműves Szövetség.)
Telefon: 1—155—62.
Postafakárképintézi csekkzámla: 25.153.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

Előfizetési díjak, a m. kir. földművelésügyi miniszter által időnként kiadott „Rádiós gazdasági előadások” című füzetekkel együtt: Egész évre 4, félévre 2, negyedévre 1 P.
Intézményeknek és jogi személyeknek egy évre 30 P

Budapest, 1936.

XVII. évfolyam, 41. szám.

Október hó 11.

GÖMBÖS GYULA

A magyar politikai életnek nagy halottja van. A München melletti szanatóriumban, ahova gyógyulást ment keresni, október 6-án csendben elhunyt vitéz jákfai Gömbös Gyula, Magyarország miniszterelnöke.

A murgai evangélikus tanító fiának, — aki a boldogtalanságban, elnyomatásban szenvedő magyarság keserves küzdelmeinek utolsó két évtizedében a meg nem alkuvó magyar törekvéseket képviselte és a falusi nép iránti rokonszenvet talán mindenkinél lelkesebben ápolta — halálával a magyar polgári társadalmat rendkívüli és pótolhatatlan veszteség érte.

Gömbös Gyula, a fiatal vezérkari százados, akkor lépett a magyar közéletbe, amikor a veszített világháború csüggedése s a nemzetközi bomlasztó áradatok szennyes és rothasztó hullámai kérésztük életönti.

Törtelen hittel és vasakarattal feküdt az áradatoknak. Kezdetől fogva híve és munkatársa volt a nemzeti hadsereget megszervező Horthy Miklós fővezérnek és bizalmasa a falu boldogulásáért küzdő Nagyaládi Szabó Istvánnak.

Az első sorban harcolt mindig a férfi keménységével, bátor kiállásával és meg nem alkuvásával. Mindig sokat akart. Mindent: magyar hazája és magyar nemzete boldogulásáért. Szándékai tiszták és nemesek voltak, meg akkor is, amikor legszorosabb fegyvertársaival került zembébe.

Fiatal életében — mindössze öten esztendő volt — elért mindent, amit a megbecsülés és elismerés nyújthatott neki. Mint katoná: gyalogysági tábornok lett, mint politikus: az ország miniszterelnöke.

Sulyos és komor időkben vette

át az ország kormányzását, de már első beszédével felvillanyozta nemzetét. S nem az ö-lan-kadatlan munkakedvén, fokozódó ambícióján és célkitűzésein mulott, hogy terveit, teljes egészükben, meg nem valósíthatta. A magyar sors emésztő tüze még mindig kerülhetetlenül szedi áldozatait. Az éjt is nappallá tevő, munkába görnyedt, visszervezetű Gömbös Gyulát is felőrölte. A harc téren szerzett vesebaja hatalmasodott el és ölte meg.

Most eltávozott a magyar közélet éléről. Elment oda, ahol a Kossuthok, Széchenyiek, Nagy-

atádiak figyelik a szomorú magyar vergődést. Elment a daliás katoná s a talpig férfi, hogy az Urísten trónjánál is védje a magyar igazságot és szót emeljen nemzete boldogulásáért.

A magyar falvak mélyesen ösztinte és fájdalmas megilletődése kíséri utolsó utjára. Mert egyet mindenki, pártkülönbség nélkül, megállapít róla, hogy jószándéku, igaz magyar ember. Fajáért égő és minden harcol vállaló lélek volt. A magyar jövő fanatikus és erős harcosa, aki egészségét és életét áldozta a magyarság boldogulásáért.

A miniszterelnök betegsége

Gömbös Gyula már régen panaszkodott környezetének vesébtalmai miatt. A miniszterelnök családjának tagjai és barátai állandóan kérelték őt, hogy vessen alá magát huzamosabb kurának, vagy műtétnek, azonban

Gömbös Gyula kinzó fájdalmi ellenére is éjjel-nappal dolgozott s pillanatra sem akarta elhagyni posztját, ahova a kormányzó és a nemzet bizalma emelte.

Mikor ez év tavaszán Mussolini meglátogatására Rómába utazott, akkor tűnt ki, hogy egészségi állapota súlyosabb, mint azt kezdetben hitték. Ettől kezdve állapota mindinkább súlyosbodott. Testnyelva rohamosan csökkent és most már ő is érezte, hogy hosszabb orvosi kezelés nélkül nem tud megfelelni hivatásának. Május 13-án kihallgatáson jelent meg Horthy Miklós kormányzónál, akítől hatheti szabadságot kért és ugyanezen a napon jelent meg utójára a képviselőházban. Május 14-én utazott el a bálatonfűredi szanatóriumba a miniszterelnök, akinek jót tett az üdülés, ugyanynyra, hogy kezelőorvosai egy hónap múlva megengedték neki a hazatérést. Junius

18-án érkezett vissza Gömbös Gyula nagytétényi kuriájára, ahol családja körében csendben és nyugalomban élvezte a szabadságot, pihenést. Július 18-án elutazott Kivályszállásra utókurára.

A kör, amellyel szervezete küzdött, erősebb volt annál a pártatlan életakaratnál, amellyel a magyar miniszterelnök küzdött egészségéért. Állapotáról ugyan kedvező hírek érkeztek Kivályszállásról is, azonban a hevaotaktok tudták, hogy tartós és alapos javulásról még korántsem lehet beszélni. Annak ellenére, hogy a miniszterelnök még nem érezte magát egészségesnek, — felemelő példát adva a kötelességteljesítéséről —

augusztus 8-án átvette hivatalát, ahol újból kezdte a korlátokat és kíméletet alig ismerő fárasztó munkát.

Környezete, bizalmas hívei ismét csak hiába kérelték, Gömbös Gyula nem akarta csökkenteni régi munkakötelességét. Egészségi állapota azonban továbbra is aggodalomra adott okot, mire két külföldi professzor vizsgálta meg a miniszterelnököt. Ezek azt tanácsolták, hogy Gömbös Gyula vonuljon mielőbb szanatóriumba és — kiszakítva magát a po-

litika és az ország állandó gondjaitól — egyedül a gyógyulásnak szentelje napjait.

Szeptember 1-én jelent meg Gömbös Gyula utójára kihallgatáson Horthy Miklós kormányzónál. Leközösztön honvédelmi miniszteri tárcájáról és egyben újabb hatheti szabadságot kért. A kormányzó nagy érdeme elismerésül gyalogysági tábornokká nevezte ki.

Szeptember 4-én, csütörtökön reggel utazott el a mátyásföldi repülőtérről Gömbös Gyula a müncheni szanatóriumba. Frissen, jókedvvel érkezett a repülőtérré, barátságosan elbúcsúztatott híveivel és többször is említette,

hogy éjszaka szép álma volt. Azt álmodta, hogy meg fog gyógyulni.

Csak akkor komorodott el, mikor beszállt a repülőgéphe. Még egyszer visszanezített azokra, akiket szeretett, de akik látták az arckifejezését, azoknak összeszorult a szívük. Mert a miniszterelnök arca ott volt egy keserű, megdöbbentően fájdalmas vonás. Gömbös Gyula már akkor észlelte, hogy ez a búcsú nem hat hetre szól, hanem mindörökké...

A halál

A müncheni szanatórium orvosi kezdetlől fogva tisztában voltak azszal, hogy Gömbös Gyula nem gyógyulhat fel. A miniszterelnök halatlatlan elterelővel viaskodott a kör ellen, a betegség azonban erősebb volt nála is és az orvosi tudománynál is. Állapota fokról-fokra rosszabbodott és feltartóztatatlannal közlekedett a vég.

Október 5-én már nyilvánosságra jutott, hogy a miniszterelnök állapota válságosra fordult. Október 4-én, vasárnap este ugyanis a nagybeteg veséi felmondták a szolgálattal s urémia lépett fel. Ettől kezdődőleg majdnem állandóan eszméletlenül felekedt Gömbös Gyula. Mely kábultalattól csak időnként tért magához és hozzátartozóit emlegette; szavaait azonban már alig lehetett érteni. Az

utolsó éjszakát is teljes alátámasztással töltötte és az orvosok hiába kísérelték meg eszméltre téríteni.

Hétfőn éjjelkor kezdődött meg az agónia és

kedden, október 6-án, reggel 8 óra 20 perckor Gömbös Gyula minden halálközletem nélkül kiszenvedett.

A halál pillanatában Schittenhelm professzorhoz kívül Gömbös Gyulán és hűségese komornyikja: Nagy Sándor volt a halálógyszár mellett. A halott miniszterelnök szemet Schittenhelm professzor zárta le. A miniszterelnöknek szoborereven elült halott férje mellett, csendesen folytak könnyei, a reszkető kézzel simogatta meg férje arát. A komornyik közvegye körül le halott gazdjára áva melle. Kisvártatva ezután lepellet takarták le a holttestet.

Október 5-én, hétfőn érkezett meg Budapestre a hír, hogy a miniszterelnök állapota válságosra fordult. A kormány megbízásából Hóman Bálint kultuszminiszter nyomban elindult Münchenbe. Vele utazott Sztranyavszky Sándor, a képviselőházi elnöke, továbbá Szalkovics Emil, a miniszterelnök személyi titkára, Boross József, a miniszterelnök kezelőorvosa

Hitler Adolf bucsuja

Október 7-én, szerdán délután fél-egy órakor vitte a halottszállító gépkocsit Gömbös Gyula holttestét a müncheni utó királyi palotába, amelynek lépcsőházát kőorsókörlet ezüst habérrel szegélyezett drapériával vonták be. Középen biborábrónnyal letakart emelvényre helyezték az ércokorsót és magyar zászlóval fedték be.

Németország fejedelmi gyászünneppéleg bucsuzott el haláláig hű barátjától.

A megrendítő bucsuzás a királyi palota császárudvárában folyt le. Délután négy órakor kezdődött a szertartás. A magyar miniszterelnök temetésére fölvonultak a német helyőrség diszklubintézményei, repülőgépek keringtek a levegőben.

Négy óra előtt egy perccel harsony vezényszavak hangzottak el s belépett a császárudvárba Hitler Adolf vezér és kancellár kíséretével együtt. Félperccig feltartott kézzel tisztelgett a koporsó előtt, majd Hóman Bálint miniszterrel egyvonalban, a haloldalon helyet foglalt a ravatal előtt. A katonazenekarok gyászdalokat adtak elő, aztán a lelkes zenei imája után ágyutalpra helyezték a koporsót.

A vadonatúj ágyutalpat hat 16 vontatta. Előtte a birodalmi haderő egyik tisztje kivont karddal. Utána a végeláthatatlan menet s az utcaik felé során München város népe. Előli Hitler vezér koszorúját vitte.

A csonkaország megrendülése és gyásza

Október 6-án, az aradi vértanúk gyásznapiján, reggel 1/2 óra körül váit ismeretössé a fővárosban a gyászhír. Röviddel utóbb a rádió révén az egész ország tudomást szerzett a katasztrófáról. Az emberek megrendülve olvasták a lapok külön kiadásait és mindenkin megdöbbenés és mélységes megindultság lett urrá. Ebből az osztalán gyászból tínt csak ki igazán, hogy milyen népszerű ember volt Gömbös Gyula. Délre az egész főváros fekete lobogósdízt öltött; a rádió beszéltette a délelőtti móradsárat; a színház és mozielőadások elmaradtak; a kávéházakban, vendéglőkben és mulatókban pedig elnémult a zene.

A kormány tagjai azonnal megkezdtek az előkészületeket a temetés vonatkozásban. A minisztertanácsban Darányi Kálmán helyettes-miniszterelnök rindult szavakkal emlékezett meg Gömbös Gyula minisz-

terelnöknek három gyermeke.

Amikor október 6-án, kedden reggel megérkeztek Münchenbe, a szanatóriumba siettek. Itt értesültek megrendülve Gömbös Gyula némsokhal előbb bekövetkezett haláláról.

Hóman Bálint kultuszminiszter Gömbös Gyula halálát azonnal jelentette Horthy Miklós Kormányzóknak, Darányi Kálmán miniszterelnök-helyettesnek, Hitler birodalmi vezérnek és kancellárának, valamint Göring porosz miniszterelnöknek.

Egymásuttán járultak ezután a halottasághoz Hóman Bálint vallás-és közoktatásügyi miniszter, Sztranyavszky Sándor, a képviselőházi elnöke, Szabó György müncheni magyar főkonzul, Szalkovics Emil alezredes és Boross József egyetem tanár. Utánuk a magyar sajtó képviselői is a miniszterelnök halotti ágyához járultak. A halott Gömbös Gyula viaszdrápa arca, a lepel feletti összekulcsolt kézzel ábrázolásában fejték. A bronzás simák voltak a sár a miniszterelnök arca rendkívül lefogott, mégis megtartotta jellegzetes kifejezést.

A délután folyamán behalmozották Gömbös Gyula holttestét. egyszerű fekete ruhába öltöztették, kezébe feszületet adtak és ércokorsóba helyezték.

A vonat indulásáig a királyi várterem márványfalai között felállított ravatalon helyezték el Gömbös Gyula koporsóját. A négy sarokban két-két magyar és horogkereszt zászó lenggett.

A gyászzertartás során Hitler birodalmi vezér és kancellár mély részvételt fejezte ki az elhunyt miniszterelnök családjának és kezet csókolott az özvegynek.

A Gömbös Gyula holttestét szállító szalonkocsit este félhétig órákig indult utnak. A koporsót a német véderő hat altiszteje tiszték sorfala között vitte a vasuti kocsira.

Gömbös Gyula miniszterelnök földi maradványait a három kocsióll álló gyorsvonaton, amelyeken a család és kíséret is utazott, osztrák területen át szállították Magyarországra.

Csütörtökön, október 8-án reggel 6 óra 42 perckor ért a gyászvontat Bécsbe.

A bécsi pályaudvaron a magyar követtség tagjai, Schuschnigg külügyi kancellár, Schmidt Guido szövetségi államtitkár és előző osztrák tiszti küldöttség, valamint katonai díszszázad fogadta a szerelvényt. Az osztrák szövetségi kancellár, és a külügyi államtitkár koszorút helyeztek Gömbös Gyula koporsójára. A katonazenekar gyászdallal és a magyar Himnusszal bucsuztatta el a halott magyar miniszterelnököt.

terelnök tragikus elhalálozásáról. Először a magyar történelemben, hogy a kormány elnöke, kézzel tisztelgésben ér a halál. A minisztertanács mélységes gyászt és elhunyt elnökének emlékeit a jegyzőkönyvben örökítette meg, a kormány részvételt közölte az elhunyt miniszterelnök gyászbabórt családjával és az elhunyt miniszterelnököt a nemzet halottjának nyilvánította. A minisztertanács ilyen értelemben határozott és megbízta Barczy István államtitkárát a temetés rendezésével.

Október 7-én, szerdán, Gömbös Gyula miniszterelnök lelküdvért Budapestben, a Deák-téri evangélikus templomban Raffay Sándor püspök gyásztiszteletet tartott. A gyásztiszteleten megjelentek a kormány tagjai és kétszázfőnyi tiszti küldöttség.

Ugyanezen a napon küldöttségek utaztak Hegyeshalomra, hogy ott vár-

ják be a Gömbös Gyula koporsóját hazaszállító vonatot.

Hegyeshalomra október 8-án, csütörtökön, reggel 8 óra 45 perckor érkezett meg a különvonat. Az örökzöld növényekkel bevont pályaudvaron ezer főnyi közönség várta a vonatot. A zenekar gyászdíszítést játszott és Radocay László főispán köszöntet a Gömbös Gyula koporsójára. Néhány perc múlva a vonat továbbhaladt Győr felé. Itt is hatalmas gyászó tömeg mondott utolsó Istenhozzódó a halott miniszterelnöknek.

A közbeszó, állomásokon mindenütt kísérelgett a falak népe és felment karval köszöntötte a gyászvontat.

Budapestre október 8-án, csütörtökön, délelőtt 11 óra 45 perckor érkezett meg a vonat a Keleti pályaudvarra. Az érkezésnél megjelentek a kormány tagjai, a tábornoki kar, Budapest székesfőváros polgármestere, az államrendőrség budapesti főkapitánya és a gyászó serege.

A koporsót a Keleti pályaudvar nagy előcsarnokában felállított ravatalra helyezték, majd az evangélikus egyházi elnöknek éneke után Raffay Sándor bányakerületi evangélikus püspök imát mondott és megpótlotta a koporsót. Ezután Szendy Károly dr. polgármester a főváros közönségéből néhány rövid beszédet mondott, melyben a MÁV énekára gyászdalt énekeltek.

Ezután a koporsót gyászgépkocsira tették és a menet elindult az Országúthoz. A gyászmenetet lovasrendőrszázad nyitotta meg, amely az utóbb végeláthatatlan sora között a menetet lovasrendőrszázad zárta be. A gyászmenet fekete lobogókkal, drapériákkal és fátólyákkal díszített utonálán százszeres tömegek állottak sorfalat mélységes megindultsággal.

Az Országúthoz oroszlános főkapitánál a koporsót a felsőház és a képviselőház házagnya, valamint a parlament országparancsnok fogadta.

A koporsót az Országúth kupolacsarnokában felállított ravatalra helyezték, majd Raffay Sándor evangélikus püspök rövid imát mondott.

A nagyközönség október 8-án, csütörtökön délután három óráig nyolc óráig és pénteken reggel nyolc óráig délután három óráig sűrű sorokban zarándokolt a ravatalhoz, hogy lerója kegyeletét a magyar nemzet nagy halottja iránt.

Szombaton lesz a temetés

A temetési szertartás október 10-én szombaton délelőtt 10 órakor lesz a parlament kupolacsarnokában. A temetési szertartáson Horthy Miklós Kormányzó is résztvesz.

A kupolacsarnokban előbb Raffay Sándor püspök mond gyászbeszédet, majd Darányi Kálmán miniszterelnök-helyettes, Széchenyi Bertalan gróf, a felsőház, Sztranyavszky Sándor, a képviselőház elnöke és Ivády Béla, a Nemzeti Egység Párt elnöke, a párt nevében mondanak bucsubeszédet.

A gyászmenet az Országúthól a Kerespesi-utj temetőbe vonul. A temetésről lapunk jövő heti számában közlünk részletes tudósítást.

Gömbös Gyula pályafutása

Az ellenforradalmár

Gömbös Gyula 1886 december 26-án a tolmacegyi Murga községben született. Édesapja a kis dunántúli község evangélikus tanítója volt. Pécsét végezte el Gömbös Gyula a hadapród-iskolát. 1910-ben pedig a bécsi vezérkari iskola hallgatója lett. A világháború kitörésekor a zsidói hadiész vezérkari osztályán teljesített szolgálatot. 1915 tavaszán a kárpáti harcokban tűntette ki magát. 1916-ban az oknati ártöréssel megsebesült s ezután a honvédelmi miniszteriumba osztották be. A fiatal vezérkari századosnak már az is kegyesvorbó állam az onalt magyar hadsereg volt, amelyet gyászvonal hadapródiskolák korától kezdve küldött.

A világ részvétele

Gömbös Gyula nemcsak a magyar nemzet döntőte gyászába, a külföldön is általános és őszinte részvételt keltett. Az olasz király, Mussolini olasz miniszterelnök, Hitler Adolf birodalmi vezér, Miklas osztrák szövetségi elnök, Meyer dr., a svájci köztársaság elnöke, Schuschnigg osztrák, Krasznovszky bolgár, Sledkovski lengyel, Sztójadinovics jugoszláv, Hodza csehszlovák miniszterelnökök, továbbá a külügyminiszterekkel megleghangú részvétélátvitatokban esztalakoztak Magyarország gyászához. A budapesti diplomácia kar tagjai pedig személyesen fejezték ki részvételt.

Horthy Miklós Kormányzó a gyászbabórt özvegynek a következő részvétélátvitó küldötte:

„Mélyen megrendülve vettem a szomorú hírt férje tragikus elhunytáról. A megboldogult nehéz időkben lelkesedéssel állott a nemzeti ügyekért és szent ügyek szolgálatába és fáradszónalán szervező tevékenységével vett részt a nemzeti hadsereg felépítésében. Fajának lelkes szeretetétől áthatva, mindenkor az első között küzdött hazájának jobb jövőjéért. A kormány élén lankadást nem ismerve, erőszéggel és élete árán is szolgálni kívánta nemzetének érdekeit. Mélyen átérzem a nagy vesztéség súlyát és osztozva Nagyméltóságod mélységes bánatában, legbensőbb részvételt fejezem ki.”

Darányi Kálmán és a kormány részvétélátvitára többek közt a következők mondja:

„Gömbös Gyula személyében olyan kiételez egyéneké hagyta el az elők sorát, akiknek elhunytja az ország pótolhatatlan vesztésége. Lángoló hazaszeretete, fényes szónoki tehetsége és kitűnő képessége a politikai életben vezető szerepre jeltették ki és ő, egészséges fejlődésével, minden erejét és tehetőségét arra szentelte, hogy azt a helyet, amelyre őt a Gondviselés általította, nagjossal, szeretettel hajtja és reméltem javára a lehető legkifejtésben s eredményesebben töltse be.

Hazaszeretettől lángoló magyar szíve dobogásának megszinte minden magyar lelkében mély gyászt és mélyen megrendítő érzést keltett s ez fokozott mértékben tölti be a magyar kormány tagjainak lelkét, akik Benné kiváló Vezetőjüket és Irányítójukat, legkelkesebb Előnküket vesztették el.”

Odalakat töltene meg, ha felsorolnánk azt a sokszáz részvétélátvitatot, amely a miniszterelnök özvegye, a kormány, a külügyminiszterium és a Nemzeti Egység Pártja címére érkezett külföldről és a Csonkaországból egyaránt.

Meg kell emlékeznünk arról is, hogy az egész világ sajtója kimerítően és őszinte részvétellel foglalkozott Gömbös Gyula korai halálával. A világi barátságban élő nemzetek sajtója vezetékeiben méltatták Gömbös Gyula nagy érdemait. De elefenteink lapjai is mint nemzeti ellenfelek és igaz magyar hazafiak buzogatták el Magyarországot nagy fiát.

Felbuzgató, még a kommunál kiférese előtt elrendelték letartóztatását, mire

Gömbös Gyula Bécsbe ment és ott gróf Bethlen Istvánnal együtt megkezdte az ellenforradalmi komité szervezését. Ké- sőbb Belgrádban folytatott éle- nek- kenésére a kommunizmus ellenére. Gömbös már megalakult Szegeden a nemzeti kormány. Gömbös Gyula a nemzeti kormány hadügyi államtitkára lett és Horthy Miklós hadügyminiszter mellett vezetésre volt a nemzeti hadse- reg megalakításában. Szegedről a fran- ciák nyomására 1919 júliusában el- kellett távoznia, de már útközben érte a hír, hogy a vörös uralom megbukott.

A politikus

Ettől kezdve nem volt keresztény és nemzeti meggyőződés, amelynek megszer- vezésében Gömbös Gyula ne volt volna vezetésrepet. Az öntudatra ébredt ma- gyar társadalom benne látta egyik hívó- tó vezérét s 1920 tavaszán, mikor fel- lépett képviselőnek, a törökcsatákörök körül egyhangú lelkesedéssel választotta meg. Szoros barátságot tartott fenn Agárdián Székely Istvánnal és vele együtt a magyar faluba látta a nem- zet jövőjének biztosítottát.

Mikor 1921-ben Károly király váralma- ni viszárt Magyarországra, Gömbös Gyulának vezetésére volt a szere- cseiben kísérlet megakadályozásában. Ez- után Bethlen Istvánnal és Nagygyűlés Székely Istvánnal együtt megalapította az Egyesüleges pártot és mint az 1922-es vá- lasztások vezetője, elbeszélő szerep- hozott ahhoz, hogy a párt többségét áll- rúlta el. Gömbös Gyulát ekkor az abszolu- tizmi kerület választotta meg, amely az- sa minden választáson egyhangúan küld- te az országgyűlésbe.

A földreform végrehajtása azonban mindjobban eltolódottak Gömbös Gyu- lát a párt politikájáról. Nem látta egy- zsen biztosítottak a magyar falu ér- dekeit. És amikor látta, hogy a ko- ronaosztók ellen is hába szilget erő- lyes intézkedéseket, lemondott az Egyesü- ges Párt ügyvezető alelnöki tisztéről és 1923-ban hat társával együtt kilépett a pártból, megalapította a fajsóvd pártot. Ettől kezdve az ellenzéki párdokból vitta Gömbös Gyula nagy harcait a nemzeti gondolatért.

Az 1924. 25. és 26-os évekre esik a fajsóvd párt harcának legnagyobb kor- szakosa. Sajnos, az 1926-os választások idején a fajsóvd párt mégsem jutott annyi mandátumhoz, mint amennyi szá- mánál a származás szerint megillette volna. Ezért a nemzeti kormányzó bizalma a honvédelmi államtitkár székébe szül- tette Gömbös Gyulát, aki ekkor az egész nemzeti erők egyesítésére érdekében feloszlatta a fajsóvd pártot s most min- den tudását, erejét a magyar honvé- ség megerősítésére szentelte. Kimélet- len erőfeszít nyult bele egész visszárd- ságba, amikor Csóky Károly honvédelmi miniszter 1929 október 21-én lemondott a Kormányzó Gömbös Gyulát nevezte ki honvédelmi miniszter. Ebben a minisé- gében olyan szolgáltatásokat tett a ma- gyarságnak, amelyekre mindenkor hála- való fog gondolni az egész nemzet. 1930 február 5-én a Kormányzó szolgálatán kívül táborunkban miniszterérett lett Gömbös Gyulát, Honvédelmi miniszterérett át- átszervezte a tisztelődöt, a legénység részére lehetővé tette, hogy szolgálatának kibővítése után elhelyezkedhessen a pol- gári életben. A hadirokának, fronthar- cosok, soránkat enyhítették különféle in- tenciókat tett. Az ő névénél jászók a rokkant-törvény megalkotása.

A miniszterelnök

1931 augusztusában, a Bethlen-kormány lemondása után, honvédelmi miniszter- tisztségét megtartotta Károlyi Gyula gróf kormányában is. A bankzárlatot követő nehéz időkben, az átlátszó esztiségés közepette, egyre erőteljesebben nyilatko- zott meg a vágy, mely Gömbös Gyula ér- dekezőnek, népszerű politikájának ura- lmalta. Károlyi Gyula miniszter- elnök 1932 szeptember 21-én lemondott le- mondanását és mikor október 1-én Horthy Miklós Kormányzó viltöz Gömbös Gyulát nevezte ki miniszterelnökké, egyszerre felélesztett a nemzet. Az ország minden részéről ezrével érkeztek az üdvözöl- tő iratok és október 4-én monddt ródo- kosságok, melyek meggyőzték a Karmy- zót, hogy az új, friss szellemű népies magyar politika fog eredményesülni az or- szágban.

Gömbös Gyula első cselekedetét köze- tartozott, hogy megszintette a statáru- m, majd nyilvánosságra hozta a 95 pontos programját. A program első pontja az üdülő nemzeti állam-építés, mely az ország magyar világnézet eszmel pillérei- n épült fel. Az egyesüleges párt átszerve- sés a megtörtént és a párt a Nemzeti Egy- süleges Pártja nevére kapta.

Gömbös Gyula azonnal megindította a nemzeti munkáját a nemzet jólállósá- ra és kilátástalansági kapcsolatának megszer- títésére. Miniszterelnöksége második ha-

napján, 1932 novemberében Olaszor- szában találkoztak Mussolinivel. Nem sokkal ezután Dollfus kancellár kereste fel Budapestén Gömbös Gyulát, akivel megbeszélte az osztrák-magyar kereske- delmi szerződést. 1933 május 29-án Göm- bös Gyula újra találkozott Dollfus kancellárral, majd nem sokkal később, június 17-én Hitler birodalmi vezéré- s kancellárához utazott ki Németország- ba.

Ekkor már készen állt az új hadirok- törvény, a bécsi újátszervezésre 110 mil- iárd pengő megadását a kormány, majd elkészült a gazdaságosságok rendezéséről szóló törvény.

1933 júliusában Gömbös Gyula Bécsben Dollfus kancellárral megbeszélte a két államot kölcsönösen érdekli kérdéseket és ezt követték az újabb római tansze- kozások, amelyek eredménye nemcsak a magyar termények elhelyezése, hanem Olaszország, Ausztria és Magyarország politikájában közös nevezőre hozta volt.

Régi elhatározásához híven, 1933 októ- berben Gömbös Gyula Törökországba utazott, ahol aláírta a magyar-török bará- tsági szerződést meghosszabbító okmányt. Törökországból Szófiába ment Gömbös Gyula, 1934 márciusában Rómában Mus- solini Dollfus és a magyar miniszter- elnök részvételével tartották és meg- ma mai hírnas tanszokozások és meg- töltött a római hírnas egyetemen, mely azóta is értékelőnek és az európai béke-politika legszálarabb bizátsáuk bi- zonyult. Ugyanez év októberében Varsó- ban tett látogatást Gömbös Gyula.

A belpolitikában ezzel egyidőben tel- jes erővel folyt a munka a magyar gaz- dasági élet átszervezésére és a reformok megalkotására. 1935 márciusában a kor- nyművő rekonstrukciója után, március 5-én kormányzó kézzelralat feloszlatták az or- szágyűlést és megtartották az új vá- lasztásokat, amelyek során a Nemzeti Együleges Pártja hatalmas többséget ka- pott.

Ettől kezdve a kormány és a minis- terelnök működése főként a reformok megteremtésére irányult. Az országgyű- lést megalakította a telepítési törvény és a hitbizományi reformot és még számos fontos törvényjavaslatot szavazott meg.

Ez év márciusában Gömbös Gyula Ró- mában ulból találkozott Mussolini mi- niszterelnökkel s a római megbeszélés ismét csak kimélyítette a magyar-olasz barátságot. Ez a római látogatás volt Gömbös Gyula utolsó nagyjelentőségű külföldi szereplése.

A kemény, acélos férfi szervezett felőllötte az a tengetez harc és sok-sok álmátlan éjszaka nyúló munka, amely- lyen lakdatalanul folytatott magyar fajtájkért. Már április végén kezelték híreik terjedni, hogy nem jól érzí ma- gát. S környezőnek tagjai hába kér- lelték, hogy vezeyen magának szabadsá- gát. Gömbös Gyula nem akarta félbe- szüntetni munkáját, míg csak kötele- ségét teljesíteni tudta.

Ami pedig a betegsége 8t hónap alatt történt, az már csak egy nagy, örökke hevülés lélek és esendő test gyöt- lemeis éltálhátharcra volt ...

Októberi havazás

Október 7-én, szerdán reggelre Székelyföldön és környékén 7—8 centiméter vastagságú hó esett. A nőri hegyeket magas hótakaró borítja. A levegő erősen lehült. A dél- élelt megindult esőzés elmosa a havat. — Felsőgalla és Bándháza kör- nyékét 10 centiméter magasságú hó borítja. Tatán és környékén havas- ós esett. — Tapolcán és vidékén az el- mullt éjszaka erős havazás volt. Egyek helyeken félméteres hó esett. A havazás és az azt kísérő zivatar a szőlőkben jelentős kárt okozott.

Szőlőoltványok

gyökerez és sima halmi javalkozások legelőcsöb és legmegbízhatóbb beszer- zési forrás gazdaságos, ahonnan már évek óta közismert I. osztályú minőségű, száz százelemben érde- késségű szőlőoltványok, szőlővesszők kerülnek előadásra. Telepem állami forgalmazás alatt áll. A beszerzésre a nemz. garanciatú állalom. Feltűnően szép kivitelű, legújabb nagy kécs ár- jegyzéket szaktanácsokkal, díjmente- sen krlők.

TÓTH JÁNOS szőlő- és szőlőoltvány- gazdaságos.

GYÖNGYÖS, postafiók 82. szám; szőlőtelep és lakás. Visontai szőlő- telep és hely.

A kormány beadta lemondását

Gömbös Gyula miniszterelnök hal- lálhírének vétele után a kormány tagjai Darányi Kálmán helyettes- miniszterelnök elnöke mellett rö- gön minisztertanácsot tartottak, amely elhatározta a kormány lemond- ását. A Kormányzó a lemondását el- fogadta és a kormány tagjait az ügyek ideiglenes vitelével megbízta. A Kormányzó a kibontakozásra irányuló kihallgatásokot rögtön

megkezdte. A szokásokhoz híven meghallgatta a közjogi méltóságokat, a többeségi párt elnökeit, valamint a parlamenti vezérőrköket. A kihal- gatások október 8-án befejeződtek és a Kormányzó a volt miniszterelnök temetésére után dönt majd arról, hogy kit bizon meg kormányalakításra. Általános vélemény szerint Darányi Kálmán kap kormányalakításra meg- irányuló kihallgatásokot rögtön

Krisztus és a falu

A XXVII. Katolikus Nagygyűlés a hatalmas méreteivel minden eddig- valót felülmúlt, ami Szent István mai csonka országában, az Európa leg- több országát nyaldos vörös lán ki- sérteties fényélen és a nemzetközi gazdasági bonyodalom homályában és hísmheretelenségében nemcsak természetes, de egyben megnyugtató is.

A békét, a szeretetet, az össze- fogás szükségességét hirdette a „Krisztus és a falu” jegyében testvérré egyesült többszázszes magyar katolikus tábor nagy- szerű összefonódása.

A nagygyűlés keretében a magyar katolicizmus minden egyházi és vil- lági, jótékonyági és szociális inté- zésére szervezett tartott s ezek a megmozdulások már október 3-án el- keződtek a Szent István Társulat a léányifjúság, a Katolikus Népszó- vetség diszgyűléseivel, a katolikus cserkészlettel országos értekezlet- vel s a katolikus írők és hírlapírók vitanevelésével. A nagygyűlést ugyan- aznap este országszerte harangzúg- vezette be.

A diszgyűlést október 4-én, vasár- nap délelőt tartották meg a buda- pesti útegetőversenypályán a hatalmas érségben, sokernyű közönség jelen- létében. A főpapi szentmise után Se- rédi Jusztinián dr. bíboros herceg- primás monddt megnyitóbeszédet és megállapította, hogy az egész vilá- gon egyre jobban kezdenek felocsúdni az szervezkedni az Istenben hívó em- berek.

Mi, magyar katolikusok — mondotta — tudjuk jól, hogy a rom- boló törökveket csak azúrl lehet re- gényben áprökökön elmozdítani a hit szentvaló életet, az államhata- lommal karöltve pedig

igyekszünk megvalósítani a krisztusi tanoknak megfelel- szociális és gazdasági reformo- kat.

A diszgyűlés során Glatfelder Gyula csanádi püspök beszélt Krisz- tusról és a faluról és hangsúlyozta, hogy szönyű felőllésséget vállalnak, akik a népi jelzavakkal és megvul- sítáthatalan igéretkekkel futik.

Angelo Rotta pápai nuncius üd- vözli beszéde után Hóman Bálint kultuszminiszter tartott előadást Bu- dadvár visszafoglalásáról.

A katolikus nagygyűlést legna- gyobbabszű és többszázszes töme- geket megmozgató eseménye volt ez alkalommal is a Szent István Bazilí- kától elindult szentésges körmenet és az Országház elől rendezett ünne- p-

október 5-én, hétfőn délelőt eucharisztikus közgyűlés, utána nyil- vános gyűlés volt a Vigadóban. Mind- kettőn a hercegprimás elnököt. A vigadói gyűlés szónokai a falu érte- kelvel, a falu vezetével, a falu vál- ságával s a falu lélekével foglalkoztak. Ennek az ülések a befejezése előtt

olvasta fel az elnök hercegprimás a Kormányzóknak a Nagygyűlést inté- ző választóiratát, amelyet a közö- nség álva hallgatott végig.

A hétfői nap kimagasló eseménye volt XI. Ince pápa szobrának leplez- sése. A szobor előtt, amelyet a fővá- ros polgármestere vett át, P. Bangha Béla S. J. fejtette ki, hogy ennek a szobornak felállítására a hála és lo- vagiaság kötelezte azt a magyar nemzetet, amelyet XI. Ince pápa nagy- szerű munkája szabaddított fel a török iga alá.

A magyarországi katolikusok 6-ny- napos seregszemléje október 6-án, kedden, fejeződött be. A záró ülésen Serédi Jusztinián hercegprimás ke- gyellett emlékezett meg Gömbös Gyula miniszterelnök haláláról. Az úlé- s előadó voltak: Varga László S. J., aki a „Faluvédelem” címmel tartott előadást; Mayer János ny- miniszter, a Falu-Gazdaszövetség el- nöke, akinek nagyhatású beszédét: „A falu élensége” címmel lapunk más helyén találja meg az olvasó; Kubár Flóris bencés házfőnök: „A falu művelődéséről”; Szendy Károly polgármester pedig: „A város és falu” címmel tartott előadást. A nagygyűlés a hercegprimás záró- szavaival fejeződött be.

— Mi, katolikusok, nem uralkodni akarunk, — mondotta többek közt — hanem Krisztus törvényei szerint engedelmesséink akarunk törvényes egyházi és világi előjáróinknak. De azt nem tűrhetjük, hogy törvényes előjáróink mellett mások is valóköz- janak műrojtunk.

A nagygyűlés a Himusz élénké- sével ért véget.

VILÁGKRÓNICA

Olasz körökben származó értesülés szerint Olaszország, Magyarország és Ausztria külügyminiszterének bécsi összejövele november első hetében lesz. E megbeszélés után Ciano gróf olasz külügyminiszter Budape- sten is látogatást tesz.

A Népszövetség közgyűlésének ok- tóber elszejeli ülésén Tánócs Gábor magyar főmegbízott bejelentette, hogy Magyarországon nem vesz részt a leszerelési bizottság üléséin, tekintet- lőt bizonyos hatalmaknak a fegyver- kezelési egyenjoság kérdésében el- foglalt álláspontjára.

A Népszövetség ülészaka egyé- ként végéhe közledekik.

A spanyolországú Burgos városban, a nemzeti felkelők székhelyén, októ- ber 2-án ünnepelesen beiktatták Franco tábornokot a spanyol nemzeti állam államfői méltóságába. Az új államfő kijelentette, hogy Spanyolor- szágot előjövendő kormánya minden le- hető meg fog tenni a társadalmi rend helyreállítása és valamennyi munkás munkájának biztosítása ér- dekében.

A márdái kormány ezalatt lázas erőfeszítéseket tesz a főváros kör- nyékének megerősítésére.

A falu ellenségei

Az évről-évre megismertető *Katholikus Naggyűlés* legjelentekesebb szónoka volt ezidén *Mayer János* úr, miniszter, a Falu-Gazdaságvesztés elnöke. A *falu ellenes* címen tartotta meg nagyhatású előadását, amelyből az alábbi részletekkel ismertetjük meg olvasóinkat:

— A teremtés koránjának, az embernek, felsőbbrendűsége legelső sorban a *családi életben* jelenkezik. A vallásérköcsi nevelés a katolikus egyházban a családi életet piederesztálja emelte.

— Ami a szorosabb értelemben vett család ugyanaz az érdekközösség alapján megszervezett *falv*. A jó családfő jó nevelési a családot, a falu jó vezetői helyes irányban vezetik a gondozásukra bízott falu népet. Amelyik faluban a falu vezetői vallásérköcsi életet élnek, a falu népével komolyan foglalkoznak, annak ösztöne és onzelen tanácsadói: ott megvan az összhang, megvan a béke, a demagógia és a tévántok talajra sohasem találunk, mert a nép a falu vezetőit követi. Ha azonban valamelyik községben állandóan civódások, széthuzás és meghasonlás van s a téveszmék talajra találunk: ennek okait többször a falu vezetőiben leljük fel.

— Mindenestre igen szerencsés gondolatnak tartom, hogy az ezévi *Katholikus Naggyűlés* napirendjén a falukérdés szerepel. Amikor a bibóros-hercegségrés ur felkérésére a legnagyobb örömmel vállalkoztam arra, hogy „*A falu ellenségei*” címen elmondjam gondolataimat, tettem ezt két okból.

— Az egyik az *idő*, amely egyre jobban sürgeti eznek a döbbenetes kérdésnek nyílt zsinak való tárgyalását. A másik pedig az, hogy a *magyar katolicizmus örösi*, de szunnyadó tömegerejét felrázzuk és átalkatjuk lendítő, termékeny erővé.

— Ha valaha sükség volt arra, hogy a már-már elernyedt vallási és nemzeti erőinket egymás felől tűz-nél melegsűk, úgy napjainkban leginkább, amikor újra Isten körül tombol a harc.

Isten körül tombol a harc

— A világ népei lassankint két csoportra oszlanak: a *vallást védőkre* és a *vallást rombolókra*. Az utóbbi csoport célja: ledönteni a vallás keresztjét s megaraitani a rombolás, pusztulás, vér, szörnyűségek, bűn, szóval a sáttán országát, ahol megemeltt agyu emberek járhatják kényűkre örjngő táncukat. Nem kell messzire mennünk katolikus testvéreink, mert egyrészt magyunk is átestünk az emberszörnyetgek uralmán, másrészt a moszkvai vörös tüzek még mindig perszék a katolikus Spanyolország véredres hitét, máglyára hajgálva a mártírokat és a felbeszülhetetlen értékű műnkeinket.

— De amikor hitvalló lelkünk minden imádságával kísérjük spanyol testvéreink rettentő élet-halál-harcát, ugyanakkor hisszük, hogy a *falvak egészséges hite és mély vallásossága elsöpri azokat a szörnyetgeket, akik örültekben le akarják tiporni magát az Istent.*

— Azt mondják a régiek: *beszélj a földdel és az mindenre megtanul.* Ez a mélyseges igazság arra jogosít, hogy nagy vonásokban megjelöljem a *falu ellenségeit*, mert jómagam a falu sorsának részese voltam s vagyok, aki a falu meg nem alkuvó hitét és vallásos életét ott szívtam magamba a buzavirágos barázdák hátán. Mi, akik a falu örömeinek, sorsának, bajának, szenvedéseinek, keresztjárásának, de munkájának is cselekvő részesei vagyunk; mi, akik nem könyvekben, hangzatos leírásokból és vaszárpi népboldogító falu-

rohamozásokból ismerjük a falvakat; hideg aggval állapítjuk meg, hogy a *falu ellenségei megszorodtak*, s a mai rendkívüli idők rést vágtak falusi népünk gondolatvilágában is.

— A falu ellenségei között első helyen az *egészséges, áldozatos, hitvalló közszellem hiányát* jelölöm meg. Ma ott tartunk, hogy minden ember, falu, megye egy külön ország, külön világ. Ez a nemzet csupa nagy egyéniségből áll, de ez mind járja a maga külön utját, mert hiányzik belőle az áttűtő, átfogó nemzeti, vallásos közszellem, amely az egyéni érdeket feloldja s alárendeli az egyház és a nemzet érdekeinek. Nem gondokom el ellenszerként diktatúrára, idegenből importált parancsuralmi rendszerre, hanem egy olyan — *felekezetre való tekintet nélküli — vallásos és nemzeti egyetemes közszellemre, amely megelőz minden egyéni érdeket.*

Álappostolok járnak a falvakat

— A falvak második számú közellensége a *sok különféle meg nem emésztett új tan*, amely a maga kifortatottsága ellenére, de hangzatosága mellett sok hívet szerez. A történelem vaslogikája szerint a nagy háborúk sükségképpenivel járja, hogy új eszmék, új gondolatok jögecsenek ki, amelyek a régi társadalmak remjain akarják felépíteni a maguk elképzelt országát. Bármennyire is különbözik egymástól, de mind megegyeznek abban, hogy a falu népére kívánunk építeni. Ez az oka annak, hogy soha annyit nem beszélünk és irtunk a faluról, mint ma; soha annyira nem volt divat, hogy a falurajzárs, mint ma: soha nem foglalkoztak annyit a falukutatással, mint ma; soha nem boldogították és rohamozták meg a vidéket annyira, mint ma. Mindez nem lenne baj, sőt örvendetes lehetne. A baj ott van, hogy a hivatolt faluvezetők helyett ma, legtöbbször minden rátermettség nélkül, olyanok vállalkoznak a falumunkára, akik álppostolok és tarsyukban nem az igazi apostolok szerénységét, hitét, acélos akaratát — mondjuk fanatizmusát — hanem egyéni érdekeit szolgálásért horadják. Ma a faluátogatások legtöbbje nem egyéb, mint alkalmi portyázás. Már pedig a falu népe az a tudományos terület, ahol a legnagyobb szeretetre és hozzáértésre van sükség. Ez ezek a falurohamozók, akik valósággal ontják a demagógiát, már

kikezdték a vallásos érzést és erkölcsöt is.

— Az álppostolok munkáját megkönnyíti az a fájdalmas körülmény, hogy a falusi viszonyok sulyosak. A közterhek nyomasztóak, a szegénység nőttön-nő. Ez és a nyomorúság könnyen gyülekező anyagává válik s fogékonyvá teszi az elvándyút lelkét a felforgató irányzatokra. A megnehezdedt élet gondjai — mint a fagy — viszik el a mosolygást a falusi arcokról. Eppen ezért mindent el kell követnünk abban az irányban, hogy az álppostolok romboló munkáját megfelelő intézkedésekkel ellensúlyozzuk.

— A magyar román az égnek emelkedő templom tornya és a rajta dicőségesen ragyogó kereszt megszűről hirdeti, hogy ott egy falutelepülés van, ahol a fák alá bebújt nádfedeles, fehérre meszelt, muskáltsi ablakos kis házakban egy-egy magyar család a kizd a létért és éli a maga megnehezült életét reményeivel, vágyaival, örömeivel és bánatával. Nem lehet közömbös reánk nézve az, hogy milyen módon boldogul és hogyan gondolkodik az a magyar testvérünk. Mert ne feledjük el egyetlen pillanatra sem, hogy ha vannak messzebbenől céljaink, — akár politikaiaink, kulturális, vagy gazdaságiak azok — hogy mindent a falunál kell kezdenünk. Ha a falu gazdaságlig erős, akkor alkotmányos kötelességének eleget tud tenni, fogyasztás és felvevőképessé lesz és ebben az esetben felvirágozik az ipar, a kereskedelem és adva van a kulturális fejlődés lehetősége.

— Szeretni kell tehát a falut! Szeretni kell ősi hitünkért, nemzeti jövőnkért és önmagunkért is. A fölemelt falu pedig hálás lesz és tudni fogja a kötelességet. *Ha a világ minden sarján kigyulna is a vörös láng, a magyar faluban a krisztusi szeretet tüze fog lobogni és a hazaszeretet napja ragyog örökre és kiálthatatlantul.*

Reformokat!

— Reformokra van tehát sükség. És pedig elsősorban olyanokra, amelyek *népünknek a gazdasági megerősödést szolgálják*. A magyar törvényhozás több néhány javaslatot törvényerőre emelt, amelyek, ha becsületesen végre lesznek hajtva — amiben kételkedünk nem szabad — nagymértékben fogják szolgálni ezt a célt. De mindez nem elég! További reformok kellene. Ez pedig:

1. A közterhek arányosítása; a közterhek asztatása.

2. A családvédelem törvényhozási uton való szabályozása.

3. A többgyermekes családapák kimélese.

4. Az anya- és csecsemővédelem és a községek közegészségügyének megszervezése.

5. A községeknek jó ivóvízzel való ellátása.

6. A falu szegényügyének rendezése.

7. A falu kulturális színvonalának emelése; népházak építése, népkönyvtárakkal való ellátása.

8. A szakoktatás, az iskolán kívüli népművelés intenzívebb tétele.

9. A falu földművelés-íjuszának — az ismétlőkisloka útán — szabad előadások útján való továbbképzése.

10. A bekötött utak kiépítése.

11. A községek belterületén az utak portalanítása.

12. A tanakérdés rendezése.

13. A mezőgazdasági munkások öregségi és rokkantsági biztosítása és munkával való ellátása.

14. A mezőgazdasági hitelkérés további rendezése.

— Ezek volnának nagyjában azok a kérdések, melyeknek a megoldása nyugodtabbá tenné a falu életét, megszüntetné a városba való önzölést és megteremtené a lelkiegyensúlyt.

Magyar Nép Hete kiállítás

Kozma Miklós belügyminiszter október 2-án délelőtti ünnepes keretek között nyitotta meg az Iparcsarnokban a *Turul Szövetség* rendezésében a *Magyar Nép Hete* kiállítását. Az ünnepélyes megnyitóra előkelő közönség gyűlt egybe, hogy megismerje a *Nép, Föld-, Egészségkiállítás*at, amely *Végváry József* dr., a Turul Szövetség fővezére által szerint a *magyar falusi élet* színtábláinak és tuneteinek ismertetése.

A belügyminiszter hosszabb beszédében válaszolt az üdvözlésre.

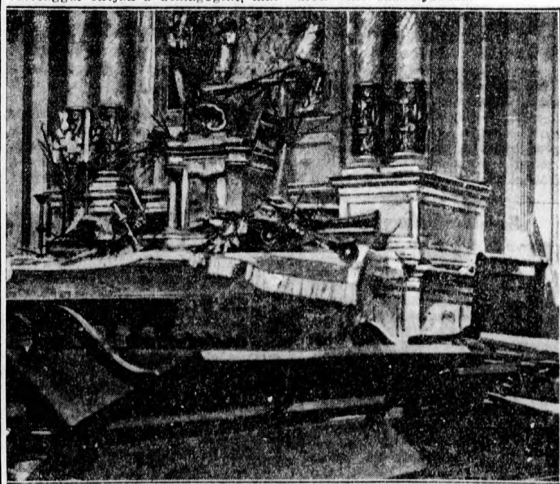
— A kormány programjának egyik legalapvetőbb pontja — mondotta — a népegészségügy fejlesztése és a népies szociális politika érvényesítése. Nép és föld egymáshoz kapcsolódó fogalmak — kell, hogy éppen így egymáshoz kapcsolódjék a *nép és az egészség fogalma is. A nemzet kultúráliszínvonalától függ a falu népének jövője.* Kívánatos, hogy ez a kiállítás kelte fel az érdeklődést komoly problémák iránt, tanítson, neveljen és irányítson.

A kiállítással a gazdasági élet minden ágazatára kiterjedő táblázatok sokoldalú tanulságot nyújtottak. Hogy csak egyet említsünk: hazánk állománya a múlt évben 6,070.372 darab volt; évi bevételünk 283 millió pengőt tett ki, a *hasznából a közvetítőknél 60 millió pengő jutott, a termelőknél 10 millió.* Fölöttébb tanulságos és érdekes. Az is kitűnik, hogy az *ipari munkásság aránytalanul jobb egészségi ellátásban részesül, mint a mezőgazdasági lakosság.*

A kiállítással kapcsolatban *Nép, Föld-, Egészség-Kongresszust* is tartottak, amelynek megnyitói ülése október 5-én zajlott le. A tudományos színvonalu gyűléseken a falu gazdasági, szociális és egészségügyi kérdéseit vitatták meg s a megoldások lehetőségeire mutattak rá. *Scholtz Kornél* úr, államtitk. egészségügyi problémákról, *Móricz Miklós* dr. a magyar föld jövedelmének megszólásáról tartottak előadást, amelyhez *Végváry József, Matolcsy Mátyas és Németh Imre* országgyűlési képviselők, *Steuer György* és *Weis István* dr. úr, államtitkárok szözlöttek hozzá.

Arany-ézüst beváltás
a legmagasabb napi áron

Szigeti Nándor és Fia
ékszerészek
Budapest, IV. Kecskeméti-utca 9

Egy a sok templom közül, amelyet a spanyol kommunisták szétromboltak.

Buday Barna

A magyar agrártársadalmat súlyos veszteség érte: Buday Barna m. kir. gazdasági főtanácsos, felsőházi tag, az **Országos Magyar Gazdasági Egyesület** főszervező-igazgatója, volt országgyűlési képviselő, életének 67-ik évében, október elsején reggel, Budapestben váratlanul elhunyt.

Buday Barna a magyar agrártársadalom egyik legértékesebb vezető egyénisége volt, aki több, mint négy évtizeden keresztül lelkes odaadással küzdött a mezőgazdaság boldogulását és lakadaltalan buzgalomát, szót és tollal szolgált a magyar agrárérdekekért. Könyveinek és sok ezere menő tanulmányainak, cikkeinek minden sorából a magyar föld és az annak művelői iránt érzett szeretete sugárzott ki.

Székfoglaló munkásságának nagy részét évtizedeken át, mint a *Közlekedés* felelős szerkesztője fejtette ki. Az OMGE-ban állandó előadója volt az irodalmi és szakoktatásügyi, valamint a szociálpolitikai, kivándorlási és birtokpolitikai kérdéseknek és az OMGE könyvkiadó vállalatának. 1901 óta a napilapok hasábjain is élénk publicisztikai működést fejtett ki. Szerkesztője, főmunkatársa volt több gazdasági és napilapnak; eredményekben gazdag irodalmi munkássága során több ezer cikket látott napvilágot. Székfoglaló tudása, rendkívül képzett egyénisége nagy számú önálló munkáiban is megnyilvánult és írásai, könyvei mindig utat és irányt mutattak az agrárérdekekért folytatott évtizedes küzdelemekben. A falvak lakói számára készült lapokkal is állandóan foglalkozott mint szerkesztő vagy munkatárs és e révén szoros kapcsolatban állott a föld fiatal. Kisebb cikkeivel, tanulmányaival különösen a *falusi élet bajjaira ügyelőnek* az érdeklődést felkelti és nemcsak mint érdeklődési ember, hanem mint politikusi és publicista is nagy és eredményes harcot folytatott a falu gazdasági és kulturális jólétének emelésére.

Tiszviselői hivatalán és írói munkásságán túl a közfeladatok terén is lelkes és odaadó munkásságot fejtett ki. 1920-tól öt éven át, mint az *Országos Földbirtokrendező Bizóság* rendes tagja működött, tagja volt az *Országos Kiszérléti Tanácsnak*, társelnöke a „*Falu*” *Országos Földművelés Szövetségének*, 1921 óta helyettes elnöke volt az *Országos Kivándorlási Tanácsnak*, 1926-ban az *Országos Szakoktatási Tanács* ügyvezető-alelnöke, majd elnöke lett. Ugyanakkor a *Tanulmányi Bizottság* elnökevé nevezte ki a földmivelségi miniszter. Tagja volt a földmivelségi minisztérium keretében létesített *szociálpolitikai bizottságnak* és igazgatósági tagja úgyszólván valamennyi agrárszervezetnek és más gazdasági társadalmi intézménynek. A gazdasági társadalom mindenkor hívott szószólója, vezéré látta benne. Tanácsait, utasításait hálás szívvel fogadta és az érdekekben kifejtett irodalmi működésének különös elismerésül néhány évvel ezelőt arany tollal tüntette ki. Sokoldala értékes munkásságát hivatalos helyről is méltó elismerésben részesítették. Már 1918-ban a *Ferenc József Rend* tiszti lovagkeresztjével tüntették ki. 1920-ban m. kir. gazdasági főtanácsos lett, 1930-ban a *Kormányzó* a II. osztályú érdemkeresztjével tüntette ki, majd a következő évben, mint az OMGE kiküldöttje, felsőházi tag lett. 1932-ben ünnepelték negyven éves szolgálati jubileumát.

A *Vasárnap* szerkesztősége mély megrendüléssel állott a legnagyobb magyar agrárszervező ravatala előtt. Buday Barna lapunk egyik alapítója volt és a *Vasárnap* legelső számától kezdve az újsztánon keresztül írta mint főmunkatárs utóéletéről írt cikkeiket a falusi nép minden rétegének

— gazda, törpebirtokos és mezőgazdasági munkás — boldogulásáért és jobbsorsának kivívásáért. Ezekben az irásokban és szemmel nélkül rámutatott a hiányosságokra és visszásságokra, pontosan megjelölte a követendő irányt és mindig egyes kristálytisza magyar sorát a meggyőződés ereje, a szelíenakarás őszintesége és a földmiveltő jogainak teljes elismerése hevítette. *Több kenyeret, több jogot és több kultúrát a falvak lakóinak*: röviden így lehetne összefoglalni Buday Barna népi, kisagrár programját. És hogy mennyire belső szükségesség volt számára a falusi néppel való elmélyedő foglalkozás, erre nézve jelekedte, hogy székfoglaló közéleti működése és sokirányú publicisztikai tevékenysége mellett még arra is utaljon gondja, hogy a *Vasárnap*-ban pályázatokkal hirdessen közérdekű kérdésekről, a beérkezett sok száz — sokszor bizony alig olvasható — pályamunkát maga betűgessze ki, nagyszűrű bírálatot írjon rá'ok és a hatalmas anyagot *Falusi Levelek* címen sajtó alá rendezze.

Buday Barna emelkedett szelleme.

A cseh és olasz pénz is devalválta

A francia frank, svájci frank és a holland forint leértékelését nyomon követte a *cseh korona és olasz lira*. A cseh kormány a leértékelés tényét hivatalosan bejelentette és a devalváció mértékét 16 százalékkal állapította meg. Ezzel szemben az olasz minisztertanács október 5-én ülést tartott, amelyen vita nélkül elhatározta, hogy a lira értékét az 1927 december 21-iki stabilizációs mértékre viszi vissza. Az értékesítőknéknak megfelelően a lira aránytalmát az állapították meg, ami az 1927. évi 7.919 gramm aranytartalomhoz viszonyítva, 40 százalékos értékesítőknéket jelent.

A minisztertanács a lira értékesítőknével kapcsolatban több rendelet kiadását határozta el. Az egyik rendelet értelmében a *forgalomban lévő bankjegyek és érepcékek változatlanul forgalomban maradnak, azok belső vásárlóereje semmilyen sem változik s a magánosok és a közpénztárak mind Olaszországban, mind a magyarkatonok kötelesek azokat a mai értékben fizetési eszközként elfogadni*. A minisztertanács rendeletet hozott az éremelkedés megakadályozásáról és az áralakulás ellenőrzéséről is.

Egy öngyilkos apa a síre'ire rángatta kisfiát is

Október 5-re virradó éjszaka, éjfélkor a *Kerepesi-úton Budapest* felé robotogott egy helyiérdeku villamosvonat. Mikor a gumigyárhoz érkezett, a vezető a mozdony lámpájának fénykértejében egy férfit és egy gyermeket pillantott meg; a férfi kezénél fogva rángatta a síre a fiút. A mozdonyvezető szabályszerűen azonnal fékezett, de már nem segíthetett, a vonat elgázolta őket. A férfi a helyszínen meghalt, a kisfiu azonban él. Bekötötték a sebeit és a Rókus-kórházba vitték.

A halott *Vernőczy Gábor* negyvenkét éves nyugalmazott vármegyei számtiszt, a fiu pedig a gyermeke *Ferenc*, tíz éves. *Vernőczy Gábor* már régebben nyugdíjba ment. A felesége nemrégiben meghalt és az ő gondjára maradt három gyermekük: *Ferenc és két kisleány*. A kisleányokat rokonnál helyezte el, maga pedig a fiatal *Sashalomra* költözött. *Vernőczy* nagyon bántódott a felesége után, napról-napra a temetőt járta, óráig állt

csodálatos írói készsége és zengő magyar nyelve nemcsak gyönyörű emlék, hanem soha el nem apadó forrás maradt számunkra, amelyből mindig felírásulást és új-ötlet nyerhetünk, ha harcainkban olykor-olykor elfáradunk.

A *Falu-Gazdaságvédelem* — amelynek az elhunyt társelnök, legutóbb pedig igazgatóválasztmányi tagja volt — valamint a *Vasárnap* szerkesztősége részvétáviratot küldött az OMGE vezetőségének, koszorút helyeztet el a ravatalra és képviseltette magát a temetésen.

Az agrártársadalom nagy halottját október 3-án kísérték utolsó útjára a „Közlekedés”-ről mélyeséges részvét mellett. A végintézkedés megjelent *Darányi Kálmán* helyettes miniszterelnök is. A gyászszertartást *Ravasz László* református püspök végezte. Az agrártársadalom nevében *Somsich László gróf, Tóth Jenő dr. ny. államtitkár és Szentjóni Staud Elemér ny. államtitkár* mondtak búcsubeszédet. A koporsót a székfoglalások általa adományozott díszirihelyen földelték el a *Kerepesi-út* temetőben.

Az a, a spanyol köztársaság elnöke elmelekkelt helyéről és most egy hadhajón várja a további fejleményeket.

Olajos magvaink exportja

A magyar mezőgazdasági kivitelnek eléggé tekintélyes részét alkotja az *olajos magvak* exportja. Kerekén 500 vagon *repét* szállításra ki az országból Angliába, Hollandiába és az Egyesült-Államokba. *Lenngler-műszinkből* a termés a belföldi szükséglet kielégítésére szolgál. *Napraforgóban* 3000 vagonra becsülik a termést. A napraforgószálat az idén először fogják a szappankészítőknél házisr helyett felhasználni. Így remélhető, hogy a *koltsárimport felének, 200 vagonnak a behozatalt feleslegessé válik*. A napraforgóexportunk egyébként főleg *Csehszlovákiába* irányul. A *miskolci* olyan magasak a belföldi árak, hogy ezidőszent kiviteli lehetőségünk nincs.

Az új 37-ik magy. kir.

Osztálysorsjáték

Vasár 11 óráig
Hétfő 12 óráig
Kedd 13 óráig
Szerda 14 óráig
Csüt. 15 óráig
Péntek 16 óráig
Szom. 17 óráig

szombaton kezdődik

Saját jól felfogott érdeke, hogy a kapott sorsjegyet árt mindenképpen a napokban fizesse meg, különben nincs nyerevényjogosultsága!

Ha még nincs sorsjegye, sőtessen szenni bármelyik főosztálytól, mert mindenképpen és minden egyes sorsjegyné egyforma a nyereségi esélye! Nyerni azonban csak az nyerhet, akinek sorsjegye van!

Uj sorsjáték!
Uj reményesség!

Hivatalos ára a sorsjegyeknek az összes főosztálytól az I. osztályon:

Nyolcad 3 1/2 P. | Negyed 7 pengő
Fél 14 pen. 6. | Égés 28 pengő

Állandó és kitaró játék által

érhető el eredmény!

A szerencse uja mindenkinék nyitva áll!

Küzdőudomás, hogy csak a huzás előtt kifizetett sorsjegyeknek van nyerevényjogosultságuk, miért is nagyon lény a főosztály, hogy akik bármely oknál fogva nem önjátéknak résztvenni új sorsjátékban, küldjék vissza a kapott sorsjegyet, mert nemcsak kellemetlenség, hanem kárt is okoznak, ha a sorsjegyet idejében nem küldik vissza az illetékes helyre.

T. ELŐFIZETŐINKHEZ!

Tisztelettel kérjük azokat az igen tisztelettel előfizetőinket, akiknek előfizetése október hó 31-én lejárt, hogy a csatló befizetést lap felhasználásával az előfizetési díjat szíveskedjenek beküldeni, nehogy a lap küldésében fenakadás álljon be.

ELŐFIZETÉSI DÍJAINK:

- Negyedévre 1 P
- Félévre 2 P
- Égés évre 4 P

A VASÁRNAP kiadóhivatala Budapest, V., Báthory-utca 24.

H I R E K

De keserü...

De keserü lehet
Elfogadni emni
Azt a kenyeret,
Melyet napról-napra
Könyörülő lelkek
Áldott kezei adnak
Egy-két falatnak.

ASZTALOS P. KÁLMÁN
(Csanádpalota)

Nem busulok...

Bánatos a szívem,
Bánatos az életem,
Azt mondják már assák
A mély sír énekem.
Nem busulok tovább,
Hisz ugysis hiába:
Majd pihenhetek még
A földnek gyomrába.
Nem hagyom magamat
Megoltni a bűnnek,
Nem leszek lakója
A megáossott sírnak!

K. FÖLDES IMRE
(Kötelek)

Feltekintek...

Feltekintek a csillagok nagy égre,
Aztán rózám mosolygó kék szemébe.
Nem ér annyit száz csillag
ragyogása,
Mint rózámnak egyetlen mosolygása.

A csillagok bármi szépen ragyognak,
De hiúgék s öröklék messzi vannak.
De ha rózám szép szemével rám
névet,
Meg is ölel, meg is csókol engemet.

MAJZIK VIKTOR (Nagyköri)

Valahol lent messze...

Valahol lent messze, túl a Tisza
partján,
Sírva gyászol engem egy szép barna
kislány.
Fellete szeméből hull a könnye néki,
Azt mondja zokogva: nem érdemes
élni.

Ne sírj barna kislány, megsegít az
Isten,
Hazasegít hozzád nemsokára engem.
Baldogok leszünk mi, rózám, nemsokára,
Amikor megújnk majd az Isten
házába.

IFJ. HAJBA SÁNDOR
(Sárbogárd)

Nincs már édes virággillat...

Nincs már édes virággillat,
A virág szirma mind lehullt.
A természet haldni készül,
Csodás szépségre már avult.

Nincs már esicsergő madárral
Az erdő lombjai között.
Elűnt minden a muló homályba,
Mely e csodás szépségen örködött.

Gyenge szellő fuvalmat
Dübörög szélvész viljja fel.
Kis idő még s minden oly redel,
Mindent befest a gyászos lepel.

A tegnapi fényes napsgár
Ma pislogó mécskénként ragyog.
A zöldvirágos szinpompa helyett
Szürke, homályos fátjól imbolyog.

HOBOR FERENC
(Csermeháza)

Fillessz vonatok. A Magyar Királyi Államvasutak Igazgatósága közli, hogy legalább ötszáz utas jelentkezése esetén ben október 11-én, vasárnap a következő fillessz vonatokat indítja: 1. Budapest-ról Sopronra, 2. Budapest-ról Szentesre (Kiskunfélegyháza át), 3. Budapest-ról Tokajra, 4. Ezerterepől Tokajra (Debrecenten át), 5. Debrecentenről Tokajra, 6. Ózdra és Miskolcra Tokajra, 7. Ceglédre Tokajra, 8. Sátorajai helyről Budapestre, 9. Nyiregyháza-ról Budapestre, 10. Szombathelyről Budapestre, 11. Szegebről Budapestre, 12. Pécsről Budapestre.

Bécsben a gyermekekkel és meguntárlt a gázalrak használataira

Bethlen István gróf fiának esküvője. Bethlen Gábor gróf, a római magyar követés titkára, Bethlen István gróf volt miniszterelnök és Bethlen Margit grófnő fia, most kötött házasságot a IV. kerületi anyakönyvi hivatalban Schmidt Edit-tele, Schmidt Béla gyáros lányával. A polgári házasságkötésnél megjelent Bethlen István gróf is feleségével. A polgári házasságkötés után a Kálmán-téri református templomban tartották meg az egyházi esküvőt. A fiatal párt Ravasz László püspök adta össze.

Aranykalásos gazdaavatás Szombathelyen. A szombathelyi téli gazdasági iskola és mezőgazdasági szaktanácsadó állomás kétféle tanulmányának ünneplésére bezárása szeptember 27-én volt. A kapcsolatosan rendezett tanulmányi versenykiállításán Bodorkós József gyöngyösi-apat, Gróf József körmendi, Hulec János sopronközi, Takács László vudöki és Tóth László perinti újonnan felavart aranykalásos zarádk gazdálkodási, bemutató kiállítását díjazta. A gyakorlati vizsgák a téli gazdasági iskola kétféle tanulmányait végzett újonni 33 gazdaságit avattak az alkotmányos aranykalásos gazdába, akik Vasvármegyéből 27 és Sopron vármegyéből 1 községéből származtak. Az új gazdák nevében Pór Ernő nagyszonyfalvi gazdaságit mondott köszönetet.

Hítlér a német Vöröskereszt nagykeresztjével tüntette ki a Kormánycs. Coburg herceg Hítlér vezér és kancellár megbízásából október elsején átnyújtotta Horthy Miklós Kormánynak a német Vöröskereszt nagykeresztjét.

Egy elzsolított jegygyűrűből ösen-gyeli. Egy kolozsvári iparos, aki házassól készült, iparügredélt akart kiváltani. de az ehhez szükséges 50 ezerget nem tudta másként előteremteni, mint hogy jegygyűrűjét elzsolította. Amikor az esetet a Bólyai Farkas-kör ifjusága megdotta, elhatározta, hogy a fiatal iparos segítségére siet. Addig szövegtek a terveket, amíg végül is megalkották a Bólyai Farkas-kör Ifjuságának bevonásával a *Concordia hitelintézetet*, amely meg-eflja, hogy a magyar egzisztenciának megteremtését hitelek nyújtásával tegeje lehetővé. A napokban érkezett meg a szövetkezet szabályzatának miniszteri jóváhagyása és a szövetkezet az első hitel-tannak a fiatal iparosnak nyújtotta, aki jegygyűrűje átadólásán árán tudta megszerezni az iparügredélt.

Két kékmedésti ítélet. A Pécsre kiszállt budapesti honvédtörvényszék több napi tárgyalás után Faddi (Pista) Gyula rajzoló és szerelő-éséredé, mert egy idegen állam részére bizalmas adatokat szerzett meg és ezeket megbízójának ki akarta szolgáltatni, 8 évi fegyházbüntetéssel, Bánteleki (Bukovics) József községi díjnokot pedig, mert bizalmas iratokkal lopott el és azokat egy külföldi hatóságának értékesítette, 13 évi fegyházbüntetéssel sújtotta.

„Gazdaság és Háztartás”, valamint „Asszonyoknak, leányoknak” című rovataink anyagtorlódás miatt mai számunkból elmaradtak.

Október 6. ünnepe. A Magyar Nemzeti Diákszövetség eszténi hágyományos gyászompválás emléke-zezett meg a magyar szabadság vértanúiról. Az ifjuság megkoszoruzta az irredenta-szobrokat, majd felvonult a Vigadóhoz. Elsőnek az Egyetemlék épületek a Magyar Híszékek vezetői adták elő, majd Tasndi Andrással alkalmi költeményeket szavalt. Ezután Tiefenthaler József pápai kamarás, a Katolikus Diákszövetség elnöke, tartotta meg ünnepi beszé-dét. Nagyhatású beszéde közben be-jelentette Gámbs Gyula miniszter-elnök halálát, mire a közönség fel-áldással fejezte ki tiszteletét a halott államférfi iránt. Az ifjuság szónoka Döry-Döcse Andra, a Magyar Nemzeti Diákszövetség kulturális osztály-vezetője volt.

Egy falu, amely két országban fekszik. A belga-holland határon fekszik Baarle falu, amelynek a belga-holland határvonal éppen a közepén vonul végig és ne-mcsak a falut, hanem sok helyen az egyes lakóházakat is kettészeli. Ennek a kis községnek két községhez is két polgár-mestere van és egyik vendéglátójában olyan ágyak is vannak, amelyben a vendég fejével Hollandiában és lábával Bel-giumban alhat. A határvonalon fekvő há-zak lakói Hollandiában és Belgiumban is adóznak. Mind a két Belgiumban sokköl-olesőbb az élet, mint Hollandiában. Baar-leben megengedik, hogy a holland Baar-lei zövegetben vámmentesen vásárolhassák ta-lakosk Baarlebe szállásgeleket. De mégis fordulnak elő különös esetek. Van pél-dánk egy holland területen fekvő vendéglő, amely csak megváltott belga sört mérhet ki vendégeinek és így a szomszédos belga vendéglőkkel nem tud versenyezni. Nyáron azonban a holland fogadó látvá-nyát látja meg a helyzet, mert a vámhatár-éperen a fogadó házfalának mentén ha-lad el, a fogadó kerti helyisége pedig már belga területen fekszik, ugyogy abban a holland fogadó a rendkívül olcsó belga sör-t árán és felár nélkül mérheti ki hol-land vendégeinek. A fogadós ilyenkor be-hozza teli vesztéseit, mert az egész holland Baarle hozzá jár sörzóni.

Futball-győzelem Bukarestben. Október 4-én, vasárnap folyt le 40.000 néző előtt Bukarestben a ma-gyar-román válogatott labdarugómér-kőzés, amelyet igen nehéz küzdelem után, rögs terepen 2:1 arányban nyert meg a magyar csapat.

Kulin István lett a Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara igazgatója

A Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara október 3-án közgyűlést tartott, amelyen nagy többséggel titkos szavazással Kulin István választották meg a Kamara igazgatójává.

Ötvenkét óra alatt tizenkétezer kilométert. A portsmouth-jóhan-esburgi (Anglia-Délafrika) tizen-kétezer kilométeres távolsági ver-senyét Scott és Guthrie angol pilóták repülőgépe nyerte meg, amely 52 óra 56 perc alatt tette meg az utat. Scott és Guthrie gépe volt az egyetlen, amelynek sikerült a verseny, míg a többi nyolc résztvevő közül egy sem tudott eljutni Johannesburgba. Többet közlik sulyos, sőt halálos ka-tasztrofia ért.

Ki tudna egy 44 éves, komoly, korrek embernek, akinek 160.000 pengő értékű vagyona van, feleségét ajánlani? Olyan nemes lélekre vágy-unk, aki szereti tudna egy 9 éves árvt, van némi vagyona; vagy ta-ntítóné, aki nyugdíjkepes, szereti a vidéket és a népet, jölelki és isten-felül. Választ a kiadóba kérünk: „Kö-moly ember” jelígeré.

MINDEN ÚJ FIZETŐ a falusi polgár 14. órát értesít!

Tudod mit? Együnk Fruttit!

Szűfmer gyártmány

Kopott kabátot örökölt a hű komor-nyik. Amerikai izli történet, de gyere-kesnek is kitalál. Szentcs Miklós nagy-ven évvel ezelőt vándorolt ki Amerikába és komornyik lett Forst William dungs-dag vállalkozónál. Forst előlélt leánya ve-tte feleségül és gyönyörű kislányá szü-letett. A fiatal asszony egyszer szülőh-ázi hazamenet megfázott, és megölte a tüdőgyulladás. A gyönyörű kislány pedig egy óvatlan pillanatban zoffával jüt szott, meggyulladt a ruhájá és még az-nap behalt égési sebébe. A lesújtott Forst teljesen összeroppan. Teljesen el-nyvult a világtól és nem tört meg maga körül mást, mint Szentcs Miklóst, aki annyira meglétt embe-re lett, hogy a leg-zsósabb barátás alakult ki közöttük. Szentcs az utolsó husz év alatt nem fo-udott el hazát, de sokkál hátszobá-ban éllatta Forstot, mintha alkalma-zottja lett volna. Forst nemrűgés meg-halt. Palotáját jótékonycúú alapítványra hagyta, nagy vagyonát pedig egy árva-lakznak, Szentcs a végrendelet értelmében csak egy viselt kabátját örökölte. Héna-pok teltek el Forst halála óta, amikor Szentcs kezegedélt első ízben vette fel az örökölt kabátot. A szobében két ne-vőre címzett kis csomagot talált. Az egyikben 100.000 dollár értékű részvény, a másikkban 40.000 dollár készpénz volt. A hiséges komornyik elhatározta, hogy rövidesen visszaköltözik hazájába, Ma-gyarországra.

Óriási szerencsétlenség egy belga bányában. Belgium legnagyobb szén-menedcéjében, a borinagyei kerületben az elmúlt héten borzalmas bánya-szerencsétlenség történt. A De la Boverie szénbányatársaság egyik bányájában, a Grand-Trait tárnában felrobant a bányalég és rombolón-totta a tárnát. A katasztrófa idő-pontjában negyven bányász dolgo-zott közel ezer méter mélységében a föld színe alatt. Az összes aknák be-omlottak és maguk alá temették a szerencsétlen bányászokat. Rövidesen hét holtestet és tizenhárom sulyos sebesült hoztak ki a bányából. A szerencsétlenség helyére a munka-ügyi miniszter kíséretében megérke-zett a belga király is.

Jó hangzseren fáztsáni a legenyobb élőzet. Elsőrangú igazán országos hírű hangszertelpeken vásárolhat: Budapest, VI/15. Király-utca 58-60. Körjen átjentes, 51. számú árjegyzéket, abból vázathat.

ADÁS-VÉTEL

Szép, gyökeres szőlőültvány keru-kei vételre. Ár és mlntudajlatot kón: László Miklós, Tiszarófi 313. házszám, Szabolcsmegye.

Kittón szőlőültványok; saját telepe-men termelt mindenféle alanyban neme-sítve; bor- és csmegefajtaik, valamint kü-lönlégek; ezek között a bulgáriai **Arpa-sal** és még több magvatalan mazzola-szőlőültványok kaphatók telepepen. A földművelésügyi miniszter által engedély-lyezett és a kerületi szőlészeti felügyelő-gyest által álló gazdaságban legfinomabb szelektált és pontos csomagolással, faj-tiszta gyökeres vesszőt szállított vagyoni felelősség mellett. Úgy ösz, mint tavaszí rendeltetések elfogadók. Slna vessző és II. osztályú utóanyag, szépségűhöz fel-óran kapható. Kérje képes árjegyzéket, met, mlnt ingyen küldik. Cím: Kirs Ber-talan, szőlőültványos: Sasdgy, Abasár, Köszegház-utca 338. házszám.

A szövetkezetek a bolsevizmus elleni harc védőbástyái

Az állami és társadalmi biztonság érdekében a legnagyobb éberséget és erélyt követeli meg az állam és a társadalom hivatott vezetőitől, mert minden országban ez az erély és erő a legbiztosabb védelem a bolsevizmus aknamunka ellen. A munkakalkuláció, a gazdasági élet fellendítése és a legkisebb emberek gazdasági emelkedésének kimunkálása minden körülmények között a legelső szükségességek, de korántsem elegendő ahhoz, hogy a bolsevista áramlat támadását elhárítsa.

A keresztény társadalomnak minden ország határain belül *először is a saját érejlére kell támaszkodnia*, hogy már csatrában legyőzze és kiirtsa az emberiség legnagyobb ellen-ségét. Mindenkinél a maga helyén és a maga érejlére támaszkodva is meg kell tenni mindent a veszedelmes járvány ellen.

A szövetkezetek a gazdasági és társadalmi rend hivatott őrei, melyek a kisemberek gazdasági és erkölcsi föllemelésével, másrészt a polgári fokozatlanság, hűség és erények fokozásával szilárd alapját képezik a nemzeti állam megerősödésének. Ha van gondolat, mely a becsületesebb embereket összefogja, úgy *első sorban a szövetkezeti eszme az, mely azt jelenti, hogy egy mindannyiért és mindannyiért egyértől állt elv az életben.* A szolidaritásnak a kifejezése a gyakorlati életben sehol sem nyilvánul meg olyan határozottan, mint a szövetkezetekben. Ezt a szolidaritást erősíteni és átvinni a szövetkezeti tagok között, a mai

idők nemcsak legszebb, hanem legelső feladata.

Mivel inkább erősítjük a szövetkezeteket, mivel inkább fokozzuk azoknak tökéjét, annál inkább fokozódik azoknak üdövs kihatása a falu és város kisembereinek megsegítésére. A szövetkezeti mozgalom, mely a magyar földön összeforrott a nemzet lélekével, szoros kapcsolatban áll a vallásérköccsel, hazaszeretettel és a családi élet védelmével. A szövetkezeteknek erősödése a nemzeti összefogás és a bolsevizmusmal szemben való ellenállás erősödését is jelenti. A szövetkezeti eszme a jóra való összefogást jelenti a ennek ellentéte a széthúzás és a gyűlölködés. A pártviszályok és hatalmi gyűlölködések gyengítik a falu ellenálló erjét. A demagógia pillanatnyi népszerűséget hozhat egyeseknek, de olyan időben, amikor a bolsevizmus ellen kell védekezni, minden viszálykodás, pártviszály és demagógia *bűn a nemzet ellen.* A demagógok a nemzet hőhárjai és a hőhérokat a — hőhérokat szókták kivégzésre.

Szövetkezetünk első legyének a nemzeti fronton, ahol az állami és társadalmi biztonság tündököl harcra teljesítményeivel szerezenek becsületet a magyar szövetkezeti eszme-nek. *Ugy dolgozzunk, mintha tisztán rajtunk volna a bolsevizmus örögdé- nek leküzdése és lelkesítsen bennünket az a tudat, hogy a bolsevizmus likvidálása Európában egyttal a trinomi kérdés megoldását is jelenti.* A bolsevizmus bukása az integer Magyarország győzelmét jelenti.

TANÁCSADÓ

Kérés: Hogy kell a díját és szilva-
dát állítani? (A. L., Szeged.)

Felét: Az elültetőkék gyökerei köz-
li az esetleg erősebben sérülteket a
sérülés felett éles késsel levágjuk, az ut-
ána a vastagabb gyökérágakat felére,
legfeljebb egyharmadára visszavágjuk.
A házilag gyökereket, ha csak nem túlsá-
gon hosszúak, sohasem vágjuk vissza.
A gyökérgyenes után cészlerj a fa gyö-
kérzetet anyag, marhatrágya- és vízből
készült habarcsba mártani. A dífa ko-
ronáját nyeseletlen hagyjuk. A szilva-
fát ősszel ugyanancsak nyeseletlen hagy-
juk, mert a sebek már nem tudnánk
beforradni és gondbetegségek behatolá-
sára utalok szolgálnának, de a követ-
kező tavasszal felényre visszavágjuk,
hogy az ágak felkopaszodását elkerüljük.

Kérés: Határunkat 1902-ben par-
cellázták: az itt volt uradalmat tett egy
50 kát, hald kiterjedésű ingatlant és
most el akarja zárni azt az utat, ame-
lyet az iskolások használtak már 1902-
élt is. Van-e joga ehhez? (L. J., Ka-
máró.) — **Felét:** Minthogy 32 évvel
tovább zavartalanul használják az utat,
szóvalmat szerettek a így az uradalom
csak akkor zárhatja el az utat, ha nyit
egy új utat. Ez az ut azonban nem lehet
hátrányosabb azokra nézve, akik eddig
is használták az utonalt.

Kérés: Az OTI-nak tagja vagyok,
66-k életvémet betöltöttem, 400 heti
tagodgom meg van, Igényt tarthatok-e az
öregeségi járadékra, mivel jelenleg is
Állásban vagyok? (Csongrádmezei gaz-
dasági egyesületi tag.) — **Felét:** Az
öregeségi járadékra igényt tarthat, a já-
radék 120 pengő évi járadékártsból és a
felhizlett járuléknak 19—24% által tevő-
dik össze (fokozódó járadékérsz.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

T. I. Csepel. Nincs könyvem nálunk,
mert jutalomképpen elküldötték rejt-
vénymegjelölésnek. Juttasson hozzánk
egy példányt, hogy kérsét teljesítse-
sük. Látogatásd várjuk. Versét a közén-
dők sorába íktartuk. — **B. J. Kős.**
Mást kérünk, ez nem vált be. — **L. M. Tiszarád.** Intézkedünk, hogy a líkós-
hegyi bakt'rumóv'ról megkapja az ut-
mutatókat. Herbon-féle szerszámjegy-
zékért forduljon Geitner és Rausch cég-
hez, Budapest, VI., Andrássy-út. 18. —
I. J. A. J. Szalafő. Versetek megírásd
végett elfogadunk. Csupán azt börtök-
ban küldhöz. Nyitott börtökben csak
ugyvezetett „nyomatványt” szállít a
posta. — **A. L. Algyő.** Negyedévi elő-
zést 1 pengő. Intézkedünk, hogy a szó-
banforgó lap Önnek mutatónyomát
küldjön. A „Rádós gazdasági előadások”
című füzetek bizonytalan időközönként
a földművelésügyi minisztérium mellé-
kelt lapunkhoz. Térképek ügyében fo-
rduljon az Állami Térképészeti Intézet-
hez, Budapest, II., Ötven-esor 7—9. A
Társalgási Könyvtár ára postaköltséggel
együtt P. 170. Kapható a pénz előzést
beküldése mellett kiadói hivatalunkban. —
F. J., Budapest. Egy kis javításd közöl-
hető. — **S. I. Szeged.** Nem tudunk
nyomára jutni, hogy foglalkozik-e llyes-
mivel valaki. — **K. A. Tóssák.** A kérvényt
megszegelt az igazságügyminisztérium-
ban (Budapest, V., Markó-u. 16.). A szék-
esővírtörténi tizelőstécher nincs felvétel,
mert nincs üresedés. A közeljövőben nem
is remélhető felvétel. — **N. G. Zalavár.**
Egyetven vers után nem tudunk ítéletet
mondani. Küldjön be még néhányat. —
N. J. Zalavár. Rejtvényből közzünk.
Az „Érdő mellett” nem közölhető.

Osszetartás

Az őrsiát telek sárkán hatalmas kőha-
lom. Ottabb hosszú és erős gerendák. Az
épitkezésd várjuk.

— Belülünk lesz az épület fala! —
bűszköknek az íromba kövek. — A
többi, amit idehordának, nem is fontos.

— Az érszádos tölgy gunyosan szől le
hozzukjuk.

— Egyedül belőletek csak cigányput-
rit, vagy csőszkunyóht lehet építeni, de
még azoktól sem sajnálnák a vakolatot, ha
egy össze ne dőljenek, vagy a szél ne
szőljon a ropedéseken.

— Mi az a vakolat? — értetlenkednek
a kövek.

— Ami érszetart benneteket, tökfilkők,
hogy erős falak legyenek:

— És miből van az?
— Homokból, mészből és vízből!

— No, érszettel a kövek a buksit fejűket!
Mégsem rajtuk muhatik a világ, ha a
habarcs adja az erejét, mint az apró
homokból, a lágy mészből és erőlen víz-
ből készítenek.

— Erre a fordulatra a gerendák moso-
lyodnak el s bűszkén szólnak a tölgy-
hoz:

— De a tetőt csak mi tartjuk?
— Persze, persze, fiam, ha titeket
meg jól egymashoz erőstenek a szögek!
Mert azok nélkül bizony meg nem állt a
leggyesebb ács sem és a szél ledön-
tene benneteket.

— Nagy és hatalmas lehet az szög!
— Vélük a gerendák.

— A tölgy kacag:
— Akkor, mint belőletek egy szálka,
de vasból van és erős. Ott tart össze
benneteket, ahol egymást kell támogato-
notok.

— A gerendák még értelmenleőbbül né-
znek össze, mint a kövek. Nem is értik
meg a tölgy beszédét, amíg a kalapács
és véső meg nem magyarázza.

(M. J.)

A közvélemény rosszról ítéli meg a mező- gazdaság helyzetét

Az Országos Magyar Gazdasági
Egyesület október 6-án igazgatónvá-
laszmányt ülést tartott, amelyen
Somessich László gróf elnök megvele-
tes szavakkal emlekezett meg Göm-
bös Gyula miniszterelnök elhunytá-
ról, valamint Budapesti Barnának a ha-
láláról. Az ülés elhatározta, hogy a
miniszterelnök özvegyéhez részvét-
lényát írató intéz, Buday Barna emlékét
pedig jégzőkönyvben örökíti meg.

Fabricsik Endre igazgató ismer-
tette ezután az OMGE-nek megküld-
ött gazdatiszti nyudjirtórvényja-
vaslatot, majd **Mutschbacher** Emil
dr. igazgató tett jelentést a mező-
gazdaság helyzetéről. Bár hozzáveté-
legesen 100—120 millió pengővel na-
gyobb az értéke az ország egész
mezőgazdasági termésének, mint a
múlt esztendőben, — mondotta töb-
bek közt — a közvélemény tulopti-
miztikusan ítéli meg a mezőgazda-
ság helyzetét. A buza áraakulása te-
kintetében arra kell vigyázni, hogy a
minimális árak ne alakuljanak át
maximális árakká. Ezután annak a
reménynek adott kifejezést, hogy a
külföldi valutáris változások követ-
keztében mezőgazdasági exportunkat
nem forja károsodás érni.

Uj vérkeringéshez, gazdasági fellendü-
léshez vezet minden egyes sorsjáték. A
m. kir. osztálysorsjáték szociális jelen-
ségének és folyton növekvő megértésé-
nek öröndetes jele, hogy a játékban
résztvevők száma folyton emelkedik. Az
új megváltozott sorsjáték sorsjegyet íránt
oly őrsiát ez érdekeltetés, hogy a sors-
jegyek váltásánál az október 17-iki
havsz előtt elkölnek. Uj hivatalos játé-
ktervezet készséggel küldenek az összes
fővárosútok.

**Vásároljon
osztálysorsjegyet
Törökné!**

**Nyereményhúzás
október 17. és 20-án**

TÖRÖK A. és T. SA
BANKHÁZ RT.
Budapest, IV., Szervita-tér 3

**Egy sorsjeggyel elérhető
legnagyobb nyememény**

700.000 P

I. osztályú sorsjegyárak:

Egész sorsjegy	Félsorsjegy	Negyedsorsjegy
25P	14P	7P

Telefon: 1-820-66, 1-809-61.

Hogyan irtják a németek az egereket?

Tekintettel arra, hogy egyes vidé-
keken óriási mértékben szaporodott el
az éger, azt hisszük, hogy bizonyos
érdeklődésre tarthat számot e pár sor,
amit az egerek irtási módjáról egy
német lapban olvastunk:

Egy gazdasági szekeret közepesen
megerhelünk és végig vontatunk
azon a területen, amelyen az egerek
erősen elszaporodtak. A szekeret
úgy kell megerhelünk, hogy közpe-
sen nyomot hagyjon maga után. Az
egy támadt székernyomba egymással
8—10 méter távolságra merőleges
lyukakat furunk oly módon, hogy
azok átmérője 10—12 cm legyen. Az
egerek különös előszeretettel szalad-
gálnak ezekben a nyomokban s így a
legtöbb esetben —beleesnek a szá-
mukra készített lyukakba. Arra vi-
gyszerre készítsük. Ha a lyukakban
talaj- vagy esővíz gyűl össze, akkor
egyéb teendőnk már nincsen, mert
az egerek megfulladnak. Ellenkező
esetben egy bot végére 3—4 szegyet
verünk, a lyukat megfelelő időközön-
ként végigjárjuk és az összegyűlt
egereket felnyársaljuk, majd eléget-
jük. Bevetett területeken ez el-
járással egy kis kárt okozunk ugyan,
de a haszon aránytalanul magasa-
babb lesz a szenvedett kárnál.

Kéthetes borkezelői tanfolyam

Az italmérő szakma érdekeitjeinek ké-
relmére október 13-án **Budafokon**, az **Állami Pincemesteri Szakszék**ben kéthetes borkezelői tanfolyam kezdődik, amelyen résztvehetnek vendéglők, korsmá-
rosok, valamint hozzártások és alkal-
mazottak. A tanfolyamra a **Magyar Szőlőudászok, Végelőkészítők és Korsmá-
rosok Országos Szövetségé**ndé lehet (Buda-
pest, VI., Csengery-utca 51.) Jelenkezni.

Paprikavásár Szegeden, a Tisza partján

Őszi vetéseknek

Pétisó

a bevált magyar nitrogénműtrágya, nélkülözhetetlen. Kérjen díjtalan ismertetőt!
Péti Nitrogén Műtrágyagyár R. T. Budapest, V. ker., Nádor-utca 21. szám.

